

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΗΜΑ ΣΤΟ ΧΡΗΣΤΟ (γράφει ο Δημήτρης Τζουβάνος)

(Αναδημοσίευση από το www.filomantis.gr)

1. Εισαγωγή στα δύσκολα.

Φιλε μου Χρηστο, η εξελιξη του διαλογου μας αναδεικνυει ζητηματα της χρόνιας αριστερης παθολογιας που κανει μιζερη τη συνεχιση της συζητησης εδώ. Αν απαντω, παρα την προθεση που ειχα ηδη εκδηλωσει, αυτό αφορά την φανερη πια οφειλη να κλεισω όσο πιο θετικά γίνεται τη συμμετοχη μου στη συζητηση-συγκρουση αυτή. Εννωω, περα απ' τις αρχικες ή μετεπειτα διαφωνιες, να εκθεσω σε σενα, αλλα κυριως στους κουρασμενους αναγνωστες, καποιες σκεψεις περι την ιδεολογια και τις συγκρουσεις, χρειαζουμενες νομιζω όχι μονο για την περισταση. Σκεψεις εν εργω, δηλ. πανω στο ζωντανο παραδειγμα της αντιπαραθεσης αυτης, που υπ' αυτή την εννοια μπορείς να θεωρησεις ότι συνεχιζεται ή τερματιζεται από πλευρας μου, όπως αγαπας. Φιλε μου, στην πολλαπλως αποκαλυπτικη τριτη επιστολη σου, πληροφορηθηκα ότι η μακρα πολιτικη και φιλικη μας σχεση, είναι επιβαρουμενη από μερους μου απεναντι σου, με μεθοδευσεις στρεβλωσης κι τεχνικες απαξιωσης, πρακτικες που μου καταλογιζεις και για την τρεχουσα αλληλογραφια μας. Βαρυτατος καταλογισμος κακοπιστιας που αφηνει ελαχιστο χωρο στα «αλλα θετικα» που αναφερεσαι, καταλογισμος που επι δεκαετιες ποτε δεν ειχες κανει, περα απ' τις όποιες διαφωνιες ή την πολυχρονη αποστασιοποιηση μας. Δε θυμαμαι ποτέ να 'χουμε ανταλλαξει μια ζορικη κουβεντα, κι ισως αυτό να ηταν λαθος απ' τη μερια μου, τουλαχιστον.

2. Αντικολλητικη παρακληση

Δε μπορω φυσικα να αποδεχθω τετοιο καταλογισμο, ουτε όμως θα ηθελα να απαντησω πραγματολογικα. Ισως η δημοσια αλληλογραφια μας φανει χρησημη για μια νεα ματια, ιδιαιτερα στα σημεια που αιτιασαι. Μονο θα σε παρακαλουσα να σκεφτεις την πιθανοτητα, η κριτικη μου να μην ειχε τα κινητρα που εκτιμας, να μη διακατεχονταν δηλαδη από διαθεση μεγεθυνσης των διαφορών ή μετατροπης σου σε σακο του μποξ. Να κινηθηκε απλως στο μοναδικο εδαφος (αναγκαστικα ευρυ, που εξ αρχης και φανερα ηθελα να αποφυγω) οπου η αντιπαραθεση μεταξυ μιαρών «ηγετικων παιχνιδιων» και υγιων «αλλων διαδικασιων» κτλ, θα μπορούσε να αποπλαστογραφηθει. Με εντονη ασφαλως κριτικη απεναντι σε θεσεις και πρακτικες, καθως και με συγκαταβάσεις που σε ενοχλησαν, και στις οποιες θα επανελθω. Με ευλογη την αντιρρηση μου να τελειωνει το θεμα στις «δυο κουβεντες» που εκτοξευσες. Με καλη παρ' όλα αυτά διαθεση και χωρις την απαξιωτικη σταση απεναντι σου που αιτιασαι και στηριζεις σε μυγιασμενη τσιτατολογηση ακομη και φρασεων που δεν αφορουν εσενα. Στο γενικοτερο θεμα, των παρελκυστικων και κιτρινων κατεβατών, θα επανελθω επισης.

Χρηστο μου, θα σου πω κατι δυσκολο αλλα αναγκαιο πια, ακουσέ το παντως σα φιλικη και ειλικρινη

κουβεντα, παρακλήση θερμη να το εκλαβεις ετσι, κι ο,τι νομιζεις παραπερα. Σπάστα και ξαναρίχτα στο μυαλο σου τα από χρονια πατικωμένα, σε πανε λαθος και ειμαστε μεγαλοι, δε μιλω για πολιτικουρες. Ουτε για αυτοματη αλλαγη οθονης μιλω, στησε όμως και κρατα ολοκληρη μια νεα οθονη παραδιπλα, θα σου (μας) χρειαστει. Τελος.

3. Ιδεολογοθεωρητικα εκθεματα

Στα σχετικα θεματα που εβαλες, μερικα απ' τα οποια δεν καταλαβα καν πού κολλανε, δε θα συνεχισω. Αν και μερικα απ' αυτα ειναι επικαιρωσ προκλητικα, οπως ο κυκλος ιδεολογια-θεωρια-επιστημη-θετικισμος-δογματισμος ή το γενικο αιτημα της πολιτικης ανανεωσης που διαπιστωνεις παραλληλα με τις δικες μου εξωπραγματικες εμμονες περι σοσιαλιστικου αιτηματος, ή το καθε πότε κι αραιά ερχεται κατα τους κλασικους η σοσιαλιστικη ορεξη που με καλεις να μαθω. Αντιθετα με τις περι πασοκοκεντρισμου εμμονες που θεωρω εξαντλητικα απαντημενες εστω κι αν εδω προσεθεσες και τα περι κινητρων. Το μονο σημειο το οποιο θα ηθελα να θιξω είναι αυτό του «ιδεολογικου κομματος» ετσι όπως το αντιλαμβανεσαι και το παρουσιαζεις, όχι για συζητηση επι της ουσιας εδώ, αλλα ως απλο τεκμηριο ότι η θεματικη διευρυνση της συζητησης μας στα ζητηματα αυτά εκ μερους μου, δεν ηταν καθολου καταχρηστικο κατεβατό.

4. Τα σκληρα και που φωλιαζουν.

Φιλε μου Χρηστο, αυτό που με απασχολει, δεν είναι οι κατηγοριες σου ή τελος παντων μια τετοιου ειδους αντιμετωση. Ελπιδες εχω, όχι όμως κι αυταπατες για την οροφη των καταστασεων και τις χειραφετήσεις, παρα την ορισμενη εκτιμηση που σου εχω, αυτά είναι που σου 'λεγα. Ουτε για τη φυση τη λειτουργια και τα ορια της ιερης αγανακτησης που συχνα πνιγει κι αγριευει και τους πιο δικους μας ανθρωπους, στην πολιτικη και την καθημερινοτητα. Ουτε για την ιδεολογια που χτιζει τα τειχη του αισχους αναμεσα τους. Αυτή των θεωρητικων κοινωνικων μηχανολογων και δομοστατικων καθως και την ανεπεξεργαστη καθημερινη εκδοχη της, αυτή της δικαιωματικης αυτο-δικίας κι ανεμπιστοσύνης. Αυτή που χαραμιζει τα μισοδίκια εαυτων και αλληλων σε μιζερους στασιμοτητες ή και σε τραγικες πρακτικες.

Ξερω λοιπον τι κανω (νομιζω, πανω - κατω, αν στο πώς σιγουρα ειμαι άτσαλος όπως βλέπω) αφου αναρωτιεσαι, θαθελα να με ρωταγες αλλοιως, κι αλλοιως να σου απαντουσα-τελος παντων. Τα βαζω (και γω, με τη σφεντονα) με το θηριο, στην ιδεολογικη του φωλια μεσα, εκει που κρυβεται, αφηνοντας τα χναρια του και τα αιματά μας παντου. Κι αν δεν το βρω εκει, στο κεφαλι μας μεσα, κι αν η βαση του είναι αλλου κατά πως βεβαιωνει η αναποδα γραμμενη-διαβασμενη μηχανικη επιστημη, εχει ο Θεος, μην ενοχλεισαι, τα ασφαιρα του δον κιχωτη μόνο ανεμόμυαλους ενοχλουν.

5. Τα σκληρα και πως λειωνουν.

Χρηστο μου, η σκληροτητα που επισίεις δε με χαλαει, απ' την πλευρα που νομιζεις - οι αντοχες κι ανοχες δεν τελειωνουν στην ακρη του αυτο-δίκιου μου, εχουν αλλα μετρα και στοιχηματα. Αλλωστε δε μπορεις να

είσαι όσο σκληρός θαθελε ο αδικος θυμος σου, δεν είναι θεμα διακριτικοτητας αλλα ουσιας. Γιατι, ακομα και η πιο γιακωβινικη πλευρα μας υποπτευεται τουλαχιστον (είναι ισως απ' τα θετικα της πολυχρονης κοινης μας πορειας, κι ακομα απ' τα λυμενα πια του μικρου μας αυτου διαλογου, πιστευω) ότι η αυτοακυρωση κάθε σκληροτητας βρισκεται στον πυρηνα της ιδεολογιας που μας αξιζει. Ο,τι στην ιδεολογια αυτή, καμμια σκληροτητα δε μπορεί να υποδυθει τη μαχητικοτητα ή την καθαροτητα ή να φτουρησει γενικως - άλλο ο θυμος ή και η εντονη φραση που αξιζουν κι οι πιο αγαπημενοι μας. Οπου κάθε σκληροτητα θαναι μονο μπουμεραγκ ανατακτικό, οπου δε θαχει χωρο δικαιωσης - άλλο η συγκαταβατικη κατανοηση. Κι ότι, παρα τους σπασμους του κάθε επιστημονικου γιακωβινισμού, αλλα και του κάθε αυτό-πληγωμενου μικροθηριου που κουβαλαμε ανοητα μεσα μας, κατι γινεται στις μερες μας, αν κοιταξεις (να δεις) προσεκτικα.

Αυτό που παει να αναδυθει (πολυμορφα, επωδυνα και στο πετσι μας, φιλε μου, στο σακο αυτό του μποξ, και δοξα τω θεω) είναι ακριβως η επιστροφη στην ιδεολογια. Φυσικο, μετα την αυτοαπαξιωση της θεωρητικης καρικατουρας της. Δηλαδη στη δοτικη προσωπικη-κοινωνικη ιδεολογια, με ορους προταγματικους κι οδηγητικους. Αργοψηνεται η υπερβαση του μεγαλοσχημου και αδειου, όπως λες και συ, του ανικανου να δειξει δρομους συγκλισης, δρομους υπερβασης των μικρων πνιγμενων δίκιων που αναπαραγουν το αδικο. Να χαραξει δηλαδη δρομους αναπαραγωγης καλων προθεσεων (στηνοντας προς τουτο και υπαλληλη θεωρια απελευθερωσης) μεσα στα δυσκολα, μεσα απ' την ερημια του τοπιου οπου βασιλευουν τα μεγαλα θηρια επειδη τα μικρα θηρια εχουν χασει το μπουσουλα της εξημερωσης.

6. Η κιτρινη καταπιεση.

Στην ιδεολογια που μας αξιζει, η αναλυτικη ακριβολογια οπου αναλωνονται οι ψευδοεπιστημονικες θεωρητικες στρουκτουρες, δεν είναι το παν, αν κι εχει την αξια της. Η σιωπη, επισης. Μιλαμε λοιπον, αλλα κι ακουμε στο οριο των νοηματων και του λογου γενικοτερα, ισως και παραπερα. Με τις αναγκαιες προσοχες αλλα κι ανοχες που απαιτουν τα μπουσικα του λυκοφωτος και του ανθρωπαυγους.

Κατά το γνωστο, η μια κουβεντα φερνει την άλλη, και υπαρχει εδώ μια διαδρομη για συνηνοση και δεκα για κουλουβαχατο, μιας και σε κάθε γύρα το στραβο εχει άλλη μια ευκαιρια. Περα απ' την τεχνικη της οικονομιας, το κυριο θεμα είναι αν εδώ υπαρχει δολια (ή ανευθυνη) παρελκυση. Αυτή φαινεται απ' την υπεκφυγη στα τεθεντα κι όχι από την παραλληλη αναδειξη αλλων διαστασεων κτλ, που καλλιστα μπορεί να ξεπερνουν τις προθεσεις ή και την επιγνωση του θεσαντος ή και να είναι λαθος.

Τουτεστιν, ο καθεις είναι ελευθερος να λεει ο,τι θελει, γι αυτό ακριβως πρεπει να το σκεφτεται καλα πριν ανοιξει το στομα του (ιδιως για να δαγκωσει), κι όχι να ζηται τα ρεστα - ακομα και οι αμερικανόμπατσοι το ξερουν αυτό, εμεις το ξεχναμε. Αν βεβαια εκπαιδευτει πολυχρονα στο καλακουσμα και το καλομιλητο (ζορικο ισως, αλλα καλοπροαιρετο) τα πραματα ερχονται ευκολα στα ισα τους και στα ελληνικα τους, μ' ολες τις ανοχές τους. Η ελευθερια της ευθυνης αλλωστε, δεν είναι καταπιεση όπως τη βιωνει η φιλελευθερη πλευρα του εαυτου μας, συνηθως κρυμμενη στο αλλοθι της καλης μας πλευρας (κι εχουμε εδώ

μια ακόμα εκφραση της προ-πολιτισμικής ανθρωπίνης αντιφάσης). Και πάντα χρειάζεται την Πιστη , ουτε η Ελευθερια ουτε η Ευθυνη μπορούν να σταθουν εξω απ' αυτή, γι αυτό η θεσμικη ελευθερια-ευθυνη θα είναι παντα ελλειμματικη και υπολειπομενη της φίλιας και φιλιογέννας Μπέσας. Ακριβως όπως η καραμπινα της υπευθυνότητας θα υπολειπεται θλιβερα απεναντι σε μια αγνωστη φίλια υπογραφη.

Πρεπει ωστοσο να δεχτουμε, ότι σε μια αντιπαράθεση μπορεί καλλιστα να στηθουν πολυβολεια απαξίωσης του αλλου. - περα απ' τα τυχον φάλτσα. Αυτό όμως είναι κοντοποδαρο στον ανοιχτο διαλογο (όπως τα σκληρα πιο πανω), και η μονη ουσιαστικη καβαντζα του είναι τα μαντρια (περιφρακτοι χωροι πλασματικης αξίωσης). Γι αυτό και οι παραθεματικες ριπες τερματιζουν στις αντιφάσεις κι όχι στην απαξίωση του αλλου, ακομα και περα από προθέσεις, ενώ παντα υπαρχει κι ένα γενικότερο κλιμα-πνευμα στις κριτικες.

Θελω μ' αυτά να πω, ότι οι κατά του κιτρινισμού φοβιες κι αιτιασεις, είναι καθηλωτικες για ψαχτικους διαλογους. Οι κοινες διαδρομες δε μπορεί ναναι σιωπηλες κι ανεγγιχτες, ουτε αποκαμωμενες απ' τον κιτρινο πυρετο. Παντα τα ανοιχτα παραθυρα, ακομα και μαζί με λιγη κιτρινη σκονη, φερνουν περισσοτερο φως. Φυσικα καθενας μας εχει την ευθυνη να διαγνωσει και τον μη παρεκει κιτρινισμό και να πραξει αναλογα.

7. Ξεγόρδια πιστευματα.

Στην ιδεολογια που μας αξιζει, η Καλοπιστια-Κακοπιστια (κι ολοκληρο το σχετικο περι την Πιστη εννοιολογιο) δε συγκροτουν πρωτιστως πραγματολογικο αντικειμενο ανωριμοδικιας (εγω το ειδα πρωτος, όχι εσυ βαρεσες πρωτος, ανω χερι κατω χερι τινος ειν' το παραπανω) αλλα ιδεοσυνεργο ανθρωπινων σχεσεων. Και ειδικότερα, η Καλοπιστια, ως προυποθεση δίκαιας (δηλ. διεξοδης) κρισης, καλειται να θραυει τους φαυλους κυκλους της Κακοπιστιας, η οποια ενδημει και μεσα στις καλυτερες οικογενειες. Ενδημει, εχοντας κοινωνικες, ψυχολογικες, κ.α διαστασεις, οπωσδηποτε τραυματικες (εκτος των εχθρικων, ολοι εχουμε δεχτει εξ οικειων επωδυνα βελη κι εχουμε πιθανοτατα ανταποδωσει), αλλα κυριως ιδεολογικη νομιμοποιηση στο αδιεξοδο πραγματολογικο-κριτικο πλαισιο. Η Κακοπιστια, είναι παντα βασικο στοιχειο διαγνωσης Κακοπιστιας στον Άλλο, όχι μοναδικο, αλλα συχνα χειροτερο απ' τα χειροτερα «δεδομενα» (πραγματικα ή φανταστικα) που επικαλειται κάθε θετικιστικο ανωριμοδικειο, ιδιως το εκαστοτε αυτοδικειο.

Και μια πρακτικη συνταγη για τη διαγνωσή της, μη πραγματολογικη. Η πεποιθηση (προερχομενη συνηθως από «κριση» φαλκιδευμενη κι απ' τη λειτουργια της «προβολης» - το γνωστο «εξ ιδιων κρινουμε τα αλλοτρια») ότι λιγο-πολύ δεν κυκλοφορει και τιποτα της προκοπης (όχι στα ειδικα ταλεντα ή κατακτηματα, αλλα στα ουσιωδη ιδεανθρωπινα) είναι χαρακτηριστικο συμπτωμα κακόπιστης οπτικης. (Μα ακριβως εσυ το κανεις αυτό ! θα αναφωνουσε εδώ ενας απροσεκτος κι αστοχαστος αντιλογάς). Βρισκεται στη βαση ολοκληρου του σχετικου οικοδομηματος των μηχανοαστικων τελευταιων αιωνων, απ' τα ψυχοκοινωνικα ως τα κοινωνικοπολιτικα.

Βεβαιως η Καλοπιστια δεν αρκει, δηλαδη αρκει αλλα δε μπορείς να την ξεγελασεις και να την αρμέξεις στο απέικο, είναι όπως δε μπορείς να κανεις συμφεροντολογα προσευχη - δεν πιάνει. Πρεπει να της δοθεις για

τα καλά, και τότε - αυτή ξερει πότε - σε αρματώνει με εργαλεια (θεωριες κι επιστημες κτλ) να ξεχωρίζεις πραγματι τη ροχάλα απ' την ψιχάλα, όχι όπως τωρα όπως τα καναμε, που μαλώνεις το παιδί και σε καταγγελει στο Συνηγορο του Διαβόλου ή αυτοκτονεί. Και με δυναμη να μη πισωγυρίζεις στη (φρουδα) σιγουρια των συμβασεων και να χαλαλιζεις τα εν τω μεταξύ σφορδα επωδυνα, και δοξα τω Θεω.

8. Και μισο ακομα βημα.

Μ' αλλα λογια, το θεμα, δεν είναι πως δεν θα μας τη φερουνε, αλλα πως δεν θα μας τη φέρουμε. Το πρωτο, φυσιολογικα θα απαιτουσε μια θεωρια νικηφορου ανταγωνισμού (δηλ. περισσοτερες τετοιες θεωριες, καληωρα, επισης ενδοανταγωνιζομενες μεχρις εσχατων) μ' όλα τα συνεργα της, απ' τις κεραιες της τις πονηρες (ποιό συφοραϊ) ως τα πισωπλατα συντροφικα, τις τεχνικες της, τα αρθρα της κτλ. Υπαρχουν βεβαια πολλοι που ελπίζουν επι ματαιω σε μια πιο «καθαρη» θεωρια ανταγωνισμού - εγω τη λεω ετσι, οι ιδιοι την αντιλαμβανονται καπως σαν το τρύλ, μαλακη με τα ρουχα και σκληρη με τους λεκεδες. Αλλοι τη θωρακιζουν θεσμικα, «βαρατε, αλλα μην υπερβείτε τα εσκαμμενα». Οι περισσοτεροι επαγγελματιες (πχ Αλτουσερ, για να μην αναφερω μερικα βαρεια ψευδωνυμα, προς μεγαλυτερη αγανακτηση σου) που ξερουν, λενε στα ισα «στην άλλη ζωη τα καθαρα, εδώ ο σκοπος τ' αγιάζει», δηλαδη το λενε πιο ετσι, περι μεταφυσικης καθαροτητας και ιστορικης στρατηγικης, ότι η ταξικη παλη γινεται με όλα τα μεσα κτλ.

Η μαυρη αληθεια είναι ότι το δευτερο (πώς δε θα μας τη φερουμε = πώς να τα βρουμε) θα απαιτουσε μια πιο δυσκολη θεωρια μη ανταγωνιστικων συγκρουσεων (φυσικα και υπαρχουν = μπορούν να γινουν, πχ. όπως εν μερει μ' αυτους που αγαπαμε = υπερβασεων), ή κατι προς τα κει, πραγμα που με τη σειρα χρειαζεται πιο αγαθή ματια απ' τις ως τωρα της αριστερης και της προοδου. Ουτε του επιστημονα η αναλυτικη ακριβεια μετραει εδώ, ουτε τα λαϊκα εγωιστικα κι εξωκαρδιά παραπονα, ουτε τα μίζερα παζάρια, αλλα η θεση του Αλλου, να μεις, να δεις, να καταλαβεις, να μεταλαβεις. Όχι κουβαλωντας τα κοινότυπα και τα δικαιωματικα αλλα τη διάθεση κι ετοιμοτητα να σπάσεις τα οριά σου αμα λαχει, για να χωρεσεις την κατασταση, π.χ. αυτά που εστηνες επιμελως για 15 χρονια, αλλιως τι τα χρειαζεσαι ; Όχι, δεν αποδιδει παντα, (γιατι και το μυαλο του αλλου κυριαρχειται από δικαιώματα, δηλ. κολλήματα, ισως και ζωτικα καποιες φορες). Εξ αλλου μπορεί η κάθε κατασταση να μην αξίζει συνολικα τετοιο κοπο, κι ό,τι φωτισει τον καθενα ως προς αυτό, κι ό,τι του δειξει η αγαπη πουχει. Παντως σ' αυτή ακριβως την ιστορια παιζεται το θεμα κι εδώ καταγραφονται τα αναγκαια μισοβηματα (μαζι και τα ενιοτε πρωτοποριακα).

9. Συγκαταβασεις.

Στην ιδεολογια αυτή, η συγκαταβαση εχει καιριο και θετικο ρολο. Δεν αποτελει περιττωμα των θεσμισεων όπως θεωρουν οι γραπτως ή προφορικως ξηγημενοι θεσμολαγνοι-φορμαλιστες, ουτε εκδοχη του σνομπισμού ή εργαλειο απατης, όπως επισης φοβουνται. Και το φοβουνται όπως οι γριες το κουρκουτι-γιαουρτι, ακριβως επειδη αντικειται στη «δημοκρατικη» φορμα (ασπιδα στασιμοτητας κι οπισθοποριας), ακριβως επειδη είναι ασυμμετρη. Κι όμως η συγκαταβαση, ακριβοπληρωμενη στην προελευση της, γι αυτό

ασυμμετρη, δανεικη ως εκ τούτου και προορισμενη για δοσιμο, είναι πολυτιμη. Ακριβως επειδη πρωτοστατει εκ του συνεγγυς στην απορριψη κάθε (απριורי) αυθεντιας χωρις να ενδωσει στο όπως λαχει εμεις οι βλαχοι, ακριβως επειδη υπογραμμιζει την αναγκη αει-αμφι μαθητειας, περα από αναγκαιους ή και γελοιους συμβατικους ρολους.

Η συγκαταβαση, χωρις να συναινει σε ψευδοκαλυψη διαφωνιων και διαφορων, σωζει το κυριο, το «ενταξει αδερφε...», το κατακτημα και περαιτερω αιτημα του κοινου τοπου, όπως ποτε καμια πλατφορμα και «πολιτικη βαση» δε θα κατορθωσει. Όλα τούτα τα συμβατικα (συμφωνουμε στις παραγραφους Χ & Ψ), καθως και ψευδοκυριλε ισοτιμα (αποψη σας, κυριε-συντροφε, ημεις ισοτιμωσ τα αντιθετα φρονουμε), ασφαλως χρησιμα στις εχθροπραξιες, δεν πιανουν μία μπροστα στην συγκαταβατικη αλληλεπιχωριση, οπου το κοινο εδαφος (μη αβατον αλλα αντιθετως βατέον) είναι ο Άλλος.

Σ' αυτή τη βαση το «αχ» δεν εχει το ανταγωνιστικο φοντο που χρειαζεται για να επαναγνωσθει ως εργαλειο ανταγωνισμού ή οπλο παραβιασης ζωτικου χωρου, παρ' ότι ασφαλως δεν είναι ουδετερο ή νεροβραστο λογακι μη μου απτου, αλλα πληρες φορτίου. Επιτελει τη λειτουργια της κριτικης καϋμοκοινωνισης που αξιζει ο καθενας μας, εστω και εν αδικω. Όμοιως και τα οινοασματικα, στη βαση αυτή, δε χαραμιζονται ουτε σε δούρεια ή συγκαλυπτικα γλυφιτζούρια, ουτε σε επισφραγισματα πρωτοκόλλων, αυτά λει ο Ντυλαν για τη διεξοδο.

10. Κοινοτοπικα.

Δεν ειμαστε ιδιοι ασφαλως, δε θεωρω όμως ότι μας χωριζει αβυσσος, παρα τα συμβαντα και γραφεντα, το σημειωνω αυτό για πασα τυχον ηρεμη σκεψη. Που θεωρω ότι οφειλεις στον εαυτο σου (που αδικεις), στους φίλους που σε εκτιμουν (και μπραβο) και στους αναγνωστες μας (ισως εγω πιο πολύ). Ξερω ότι αυτα που σου γράφω δε βοηθουν αυτό το «ηρεμη» αλλα αυτό είναι ο μισος στοχος, υπαρχει και το «σκεψη», και για σχοινοβασια προκειται. Από πλευρας μου τα πραγματα παραμενουν ανοιχτα, αλλωστε δεν ειδα ποτε τη σχεση μας στενα «πολιτικη», ουτε επικέντρωσα σ' αυτή της τη διασταση, ουτε και τωρα με ενδιαφερει ως κυριως τετοια. Το βαθειά πολιτικη είναι άλλο, χωρις και παλι να είναι το κορυφαίο, για μενα.

Όπως και να 'χει, αυτος ο κυκλος φαινεται να κλεινει από πολλες πλευρες και εχει σημασια (οση εχει) ο διαδοχος κοινος τοπος. Οι πολιτικες βασεις και πλατφόρμες μού είναι στενές και πολυτελείς, κατι σα φράκο πιγκουΐνου, όπως εχω αναλυτικα εξηγησει. Αν το πολιτικα φαρδυτερο και το ιδεο-προσωπικα στενοτερο, απ' την άλλη, σου μοιαζει καπως σαν φορεμενος καταπιεστικος λαπάς, και παλι δε θα κοψουμε την καλημερα.

11. Καταστασιακα.

Θα ηθελα, βγαινοντας, να ξεκαθαρισω απ' την πλευρα μου κατι στο θεμα του διαλογου που συζητας με το Φυλλομαντη. Δεν εχω αντιληφθει να υπαρχει θεμα οργανωσης διαλογου, περαν του ανοιχτου στον οποιο και συμμετειχα, και για τον οποιο δε μου τεθηκε κανεις ορος. Τα κειμενα μου απευθυνονταν ανοιχτα σε

ολους, κι ο ιδιαιτερος διαλογος μαζι σου ακολουθησε φυσιολογικα την παρεμβαση σου. Σε καμια «πολιτικη κατασταση» δεν εχω απευθυνθει και ουτε κανεναν απολυτως εκπροσωπω. Ασφαλως υπαρχουν αναμεσα στους αναγνωστες φιλοι παλιοι, μερικοι στενοι ή και κοινοι, αλλα μεχρις εκει. Κι αν εσυ (καλως, αριστα) συμμετεχεις σε μια πολιτικη ομαδα, δε συμβαινει το ιδιο με μενα. Για μενα θεμα ειδικου διαλογου «πολιτικων καταστασεων» ουτε υπηρξε ουτε υπαρχει.

12. Ακουσματικα.

Υπαρχει όμως ένα άλλο θεμα. Τιμω ολους που πηραν μερος στο διαλογο και τους οποιους, με 2-3 εξαιρεσεις, δεν γνωριζω. Οφειλω όμως ιδιαιτερη αναφορα στο Φυλλοψαχτη και το Φαροφυλακα, μετα απ' την τελευταια επιστολη σου. Εσυ καλα κανεις κι οριζεις μισοστρατις την υπευθυνοτητα όπως την καταλαβαινεις, καμια φορα χρειαζεται κι ενας τετοιος ορισμος, σ' αυτό τον ψευτη κοσμο. Οι Φ και Φ την εχουν εμπρακτως, και στα δυσκολα, ορισει αλλοιως, μιας και χρειαζεται κι ο άλλος ορισμος στον ιδιο ψευτη κοσμο. Συνθετοτερα, επισφαλεστερα και πληρεστερα, δηλ. προσωπικα-κοινωνικα συνευθυνα και με τον αναγνωστη (για καποιους λογους, σεβαστους), με κραυγαλεο αντιτιμο τη διπλη εκθεση τους κι ευθυνη. Καθολου δε σημαινει ότι κάθε τετοια επιλογη δικαιωνεται αυτοματως, αντιθετα καλειται να υπερκερασει θετικα το ημι-αληθες ότι «μετραει ο υπογραφων», και να εγκαλεσει σε συνυπογραφη τον καθενα μας - δε μιλω εδώ για τις ειδικοτερες αποψεις ουτε για τα αυτονοητα (θετικα εν πολλοις) ηθη του διαδικτυου. Εδώ Φ(ως) - Φ(αναρι), ακριβως αυτό συμβαινει. Μακαρι οι Φυλλοψαχτες και τα (εξ αρχης) κειμενα τους ναταν πανταχου παροντα, εχω να πω, κι αναγκη πασα να μαθει κανεις να δια-κρινει και να δινει βαση. Και να σωπαινει για να μη χασει λεξη, οπου χρειαζεται.

Δημητρης, 9/3/08